

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

20 bani numărul 20

Administrația: Strada Gărei, No. 25

Abonamentu 10 lei pe an

Demoralizare și dezastru

Orî-ce om cu orî-cât de puțin simț patriotic în sine, observând porniri și faptele în parte ale celor chemați a dirige și conlucra la mersul afacerilor publice, trebuie să dispere de educațiunea politică nenorocită ce s'a făcut acestei țeri.

Slujitorii Statului, de la demnitarii cei mai înalți, miniștrii orî reprezentanți ai națiunii, administratori orî magistrați, până la cei din treapta de pe urmă, au ochii inpăienginiți pentru tot ce e interes public. Nici un ideal nu stăpânește pe nimenea; nici un devotament pentru vre-o faptă măreață și de interes public, pe unde-va. De sus până jos, pretutindenea nu e de cît interesul personal: ministrul și ministeriabilul chibzuind cât mai multe procese pentru sine și favoriți, orî cât mai multe jetoane de prezență la cât mai multe instituțiuni orî societăți, deputatul orî senatorul cât mai multe avantaje locale, iar vătășelul de sat gândindu-se numai la speculațiunea a cât mai multe absente de pază ale caraulor de zi și noapte în comună.—Aceasta e preocupațiunea vecinică a tuturor.

Că unele societăți exploatează până la piele o parte a populațiunii, orî că altele distrug cu desăvârșire diferitele avuți publice și

private, creând capitalismul omorîtor: că locuitorii țerei, odinioară numită «*grănarul Europei*», au ajuns în halul Felalilor din Egypt orî că furii pradă și omoară ziua și noaptea, sau că înjumătățesc avutul oamenilor din sate — nimenea nu se dă de osteneala încercării vre-unui remediu; scopul ființării pe pământ a salariatului român fiind numai traiul seü tihnit și imbogățirea sa.

Dacă e cineva, în marele public al țerei, care să recunoască această generală depravațiune de moravuri, orî să voiască cumva a întreprinde regenerarea în vre-o parte, acela e considerat de lumea înconjurătoare ca *nebun*, orî cel mai puțin naiv; atâta e de percută în țară conștiința datoriei și demnității omenești.

Fiind-că ziarul nostru nu 'și-a permis nici odată a se întinde la cele ce se petrec peste Dunăre, să judecăm lucrurile după cum ele se petrec aci, dincoace de Dunăre.

Nicăiri ca în Constanța, în acest mic cuib de cosmopoliticieni de toate soiurile, nu se poate oglindi mai bine decăderea de moravuri de care ne plângem.

Sunt aci cel puțin 15 aspiranți la prefectură și tot atâția la primărie, oameni aparținând tuturor partidelor și credințelor politice din țară, aduși, veniți orî re-mași de pe vremuri în Constanța. Intrebați pe unul: ce a făcut pentru patrie, pentru țară, pentru ju-

deț orî comună?—orî, care i-e titlul de capacitate orî sacrificiu, în baza căruia ar putea reclama favoarea vre-uneia din aceste sarcini?— — Nimenea n'ar putea produce nimic, absolut nimic, de cît micul seü orgoliu personal.

Toată lumea critică diferite fapte de administrație publică, unii tipă chiar, să-i audă cât mai mulți; dar nimenea nu s'a găsit până acum, de când scriem acest ziar, care să aibă în vre-o privință curagiul deplin al convingerilor sale.

Carul public dobrogean, mînat numai de stăpînitorii de sus,— și acestia fără nici un ideal—merge, așa cum îl vedem, hodorogit, din gropi în vîrtopuri, fără nici o țintă, fără nici un sfânt, fără nici un Dumnezeu!

Orî cât de displăcută ne e subiectivitatea, trebuie să spunem lucrul următor: n'avem prefectul pe care județul întreg îl cere, de ani de zile, numai din cauza unor calcule—combinațiuni de la centru, combinațiuni cari nu sunt nici ale județului nici ale țarei. — Vom avea iar un neofit ca mulți alții cari s'au perindat, mulți ani, fără nici o urmă, la administrația acestui județ; pe când la comuna de reședință, în deridere numită Metropola Dobrogei, avem un sfat al trebilor comunei, ai cărui membrii nici unul n'are—să nu țicem mai mult—un cuiu bătut pe teritoriul orașului.

Se poate, mă rog, o demoraliz-

zare, o pervertire a simțului public mai mare ca aceea, de a avea în capul unui oraș în prefacere, părinți și edili de aceia cari n'au nici o legătură materială cu orașul? Acest lucru se poate vedea numai în Dobrogea, unde, spre larga bucurie a celor de la centru, nu se face politică de partid, ci firul politic e ținut numai de oamenii ce compun guvernul țării.

Am propovădit opt ani de zile neamestecul Dobrogenilor în politica generală. Recunoaștem că ne-am înșelat, cu toți Dobrogenii. Măna centrului a condus la dezastru interesele românești în Dobrogea; iar din înșelăciunea noastră au profitat numai funcționarii inconștienți și unele nulități, cari într-o organizațiune oare-care n'ar fi putut parveni nici odată în capul piramidei sociale, nici în Constanța, nici în capitala județului vecin.

Ceva mai mult, esasperați de elicele și clientelele ce se forma în jurul administrațiilor comunale, n'am combătut numirea primarilor în afară de aleșii orașului, crezând că ne rămâne în față numai guvernul, neperitor. În realitate n'a fost așa; am avut pe oamenii sei, cari, drept rezultat al discernământului guvernamental, ne-a aruncat comuna în ruină, în deficite anuale de sute de mii de lei, necunoscute până acum, iar ei și-au luat bagagiul și au plecat.

Gestiunea anului financiar trecut se soldează la comuna Constanța cu un deficit de 130000 lei, pe jumătate mărturisite de Monitorul oficial al Comunei.

Judece domnii miniștrii actuali isprava guvernelor trecute: Administrația comunală aleasă de oraș a lăsat în anul din urmă un escedent bănesc de 200,000 lei și materialul aproape întreg cu care s'au făcut stradele în orașul de sus, plus clădirile comunale: Primăria, Spitalul, Școala, linia ferată, toate în valoare de o jumătate milion lei, pe când primarii numiți de guvern ne vor lăsa, la anul viitor, o datorie de cel mai puțin trei sute mii de lei, fără să fi făcut nici o altă lucrare aparentă de cât cele câte-va lămpi electrice ce luminează pe sezoniști.

Aceasta e situațiunea pe care

guvernul prezidat de d-l P. P. Carp o moștenește în Constanța.

D-zeu să dea zile multe acestui guvern, spre a scăpa țara de dezastrul moral și material spre care mergem și să vindece Dobrogea de corupțiunea de care e bântuită.

P. Grigorescu.

Gospodărie chioară

La Primăria Constanței nu se ved lucrurile de cât cu un singur ochiu: acela al intereselor personale.

Am rugat în rëndul trecut pe d-l ministru de interne să ne dea atențiune la cele ce vom scrie sub acest titlu. Pentru astă-dă! espunem din grămadă următoarele:

Onor. ministru de interne e în cunoștința faptului că din rata pământurilor vindute nu s'a încașat anul trecut de cât o sumă foarte mică, deși lucrări s'au făcut pentru întreaga sumă; ast-fel că comuna a rămas cu un deficit la încheerea socotelilor de 130 de mii de lei. Unele din aceste lucrări au fost ordonate chiar după 1 Aprilie a. e. cum e cazul trotoarelor de pe tăietura bulevardului, ceea ce e neregulat, nelegal. Toate mandatele din anul trecut și curent sunt în piața Constanței; ele nu s'au servese posesorilor lor acum de cât cel mult pentru garanții la licitațiile Primăriei. Vață-se licitațiile din urmă, la cari saū de pus numai mandate de ale Primăriei.

Rata acestor pământuri, pe anul curent, este înscrisă în budgetul de venituri la art. 125 pentru suma de 137.000 lei. Jumătate din această cifră este deja angajată în diferite lucrări extra-ordinare proiectate; pe când Consiliul Comunal a votat într-o ședință recentă, amânarea plății acestor rate, ale vîndărei pământurilor în orașul de sus, pe termen de 4 ani viitori, împărțindu-le în 16 rate trimestriale, din care comuna nu va înțelege nimic.

Pentru plata mandatelor în suferință, a bieților antreprenori ai comunei, administrația comunală a vrut să facă la Casa de Depuneri un împrumut, asupra fondului pensiunilor, pe care însă mi-

nisterul nu l'a aprobat, fondul pensiunilor fiind inatacabil.

Cum va eși comuna din acest balamuc vor vedea mai târziu d-nii proprietari din oraș; actualilor edili, cari nu plătesc de cât căile de comunicație, puțin pășându-le ce va fi în viitor.

Ca d-l ministru de interne să'și facă o idee clară de capacitatea gospodărică a administrației orașului, să'î spunem următorul lucru:

La art. 13 din budgetul pe a. e. figură ca *venituri*, din *baluri*, *vîndărea vitelor*, *clădiri* și *reparații*, suma de 25,000 lei pe când nu s'a făcut anul acesta nevoit de cât 4 case particulare, Torosian, Chiroff, Bartolomeu și Hrisicos, localul funcționarilor vamali și clubul militar, cari nu știm dacă plătesc ceva, și două trei reparații, pe cand anul trecut s'au făcut câte 100 case în mediū.

Ceva și mai frumos: taesele *din materialele de construcții* și *lucru brut* figurează în buget cu 20,000 lei, iar *cărămidăriile* cu 9200 lei. Și doar se știa, la Maiū, când s'a făcut budgetul, câte clădiri au să se facă pentru câte se ceruse autorizațiunea Primăriei!

Dar, dacă nu se umflău ast-fel veniturile, de unde era să iasă sporul lefei la *cele două* ajutoare de primar, la 450 lei pe lună, agenți de siguranță și diurnele polițiștilor, un spor numai la poliție de peste 10,000 lei? de unde cele 4 trăsuri ale primăriei, cu câte 3 și două perechi de cai și tot atâția vizitii și rëndăși?

Costă pe comună prea mult, D-le Ministru de interne, amestecul prea mare al guvernului în punga contribuabililor Constanței. Și barem de ne-ar rămânea alt-ceva, de la primarii guvernelor, decât un simplu suvenir!

Acum să o mai întoarcem și pe altă foaie, spre a nu deveni plictisitori.

Rugăm pe actualul d-n ministru de interne să bine-voiască a ne da toată atențiunea în cele ce urmează:

Pe la jumătatea ședinței Consiliului Comunal din 10 Iunie a. e. d-l Primar Poțizu-Mieșunești se retrage, ședința continuând subpre-

ședința d-lui Ioniță Dumitrescu, ajutor de primar, lipsind alți doi Consilieri.

După isprăvirea cesiunilor din ordinea de zi, trei d-ni consilieri, d-nii I. Dumitrescu, D. Bărbulescu, D. Nicolaescu *declară urgența* asupra mai multor cesiuni, între cari *aprobarea unui devis de cheltuieli de 10,000 lei*, pentru repararea și facerea unui canal de scurgere pe strada Cereș, o *stradă extrem laterală și nefrequentată*, dar pe care d-l ajutor construște niște case, greșit alcătuite. Prima lucrare e zădărnicită în parte de niște ploaie ce au urmat, de care antreprenorul a fost despăgubit mai alaltăeri de Consiliu cu 800 lei; iar acum, lucrarea se completează, mai costând în plus alte vre-o 5000 mii lei. *Toată lucrarea era și este absolut netrebuincioasă*, cum a susținut în consiliu și unul din foștii consilieri.

Rugăm pe d-l ministru să trimită pe cine va vroi, să se încredințeze de aprecierea ce facem. Cât pentru *urgență*, judece-o d-l ministru față cu textul legii comunelor urbane, art. ...., căci, orî n'a fost aci cazul — nu dicem mai mult — orî articolul respectiv nu e la locul lui. Atât pentru astăzi.

Observațiuni Generale

asupra

Exploatarei carierelor Statului
in Dobrogea

(Urmare)

De abia sunt câți-va exploatarei cu cunoștințe indispensabile și cu mijloace materiale trebuincioase pentru ca să facă exploatarea sistematică, atât din punct de vedere tehnic cât și comercial, iar cei-lalți sunt mici capitaliști străini aproape cu totul în ale exploatarei carierelor și inapți de a putea corespunde cerințelor de dezvoltare a acestei industrii. Mai mult încă, aceștia din urmă împinși de rea voință, când li se cere îndeplinirea vre-unei îndatoriri stipulată în contract, încep prin dese și repetate plângeri a spune că administrația esrierelor le face șicane!?

Oare, va fi aceasta un adevăr?

Voni proba îndată luând un exemplu.

O circulare a Ministerului de Domenii cere, ca în fie-care carieră, să se păstreze de către exploatare o condică de inspecțiuni, la care se vor trece de personalul serviciului de mine și Cariere, ordinele și observațiunile făcute cu ocaziunea inspecțiunilor. Neurmarea acelor ordine și observațiuni atrag după sine penalitățile indicate în legea Minelor la art. 87.

Guardul circumscripției s. e. vizitează cariera și găsește, că în cutare punct nu este bine lucrată, sau platforma din fața gurilor de exploatare nu este bine executată, orî nu corespunde unei exploatarei sistematice, și în baza circularei de mai sus, cere condica ca să și înscrie observațiunile sale.

Arendașul însă nici nu s'a gândit măcar vre-o dată la asemenea condică, cu toate că i s'a repetat formal în mai multe rânduri, ca să nu-i lipsească din carieră, știind bine, că guardul este direct responsabil de situația și modul de exploatare al carierelor din circumscripția sa. În cele din urmă guardul face din nou atent pe arendaș, asupra condițiunilor din contract și, atunci i se răspunde, că toate acestea nu sunt alt-ceva de cât numai șicane, care tind a-l face să procedeze la resilierea contractului. În fine nu se execută nimic din cele arătate, și ca exemplu destul de palpabil, citez starea de exploatare deplorabilă a tuturor carierelor din jurul orașului Medgedia.

Ei bine, în asemenea caz cine este vinovatul? Cam ce rol or mai fi având aci șicanele?

Pentru a remedia această stare de lucruri, și pentru a pune cariera la însemnătatea ce dorim să aibă, trebuie să punem în aplicare un program amănunțit de amenajare a exploatarei carierelor Statului. Carierele, mai ales cele situate pe lângă linia ferată, ar trebui să se prezinte prin o exploatare model, ca să ne putem cel puțin înfățișa spectatorilor, ca țară civilizată în toate punctele de vedere.

(Va urma)

Titrat.

Informațiuni

Emigrări. Un mare curent de emigrare a coperins pe toți musulmanii din Bulgaria, Bosnia-Herțegovina și chiar din Dobrogea. Un vechiu funcționar din port ne spunea mai zilele trecute că nici într'un an n'a emigrat atâta lume ca în toamna aceasta. Mai nu e vapor spre Constantinopole, care să nu ducă cu dânsul 2-3 sute de suflete. În Dobrogea mai n'a rămas țigan turcesc. Toți și-au vîndut, bivoli și căruțele, averea lor principală, și au plecat cete-cete, până ce autoritățile să prindă de veste. Cultivatorii au rămas fără omeni la culesul porumbului, muncă cu care țiganii ambulanti se îndeletniceau pe vremea asta.

Spre a putea pleca mai ușor, ei s'au folosit, puși la cale de un cetățean român, se dice, de următorul expedient: se duceau, ceata întreagă, la un primar rural și spunea că sunt fugari și dezertori din Bulgaria, cerând un act cu care s'ar putea împatria în Turcia. Prevăduți cu un asemenea act veneau la Poliția Constanței, care le libera un act că indivizii cutare și cutare, cu familiile lor, nu datorează nimic Statului; iar consulatul turcesc liberează tuturor posesorilor țurei de asemenea acte, pașaporte cu care trec în Turcia.

De la Constantinopole, nu putem ști, funcționarul Statului sau al vre-unei companii oare-care, dacă fie-căruia de cheltuială și transportul până la o anumită localitate în Asia Mică, unde li se dau apoi câte doi boi și hrana până la recolta viitoare, câte 30 de bani de fie-care suflet.

Semnalăm toate aceste la atențiunea guvernului rugându-l să ia măsurile trebuincioase ca să nu se despopuleze cu desăvârșire provincia.

Administrația financiară locală a impus pe comercianții de produse la taxa proporționalului de 5% și asupra chiriei ce plătesc pentru magazinele de produse, iar nu numai asupra chiriei biuroului, cum era până acum. Câți-va comercianți reclamând contra acestei noi impunerii, d-l ministru de finance a

aprobat procedura casieriei, iar comercianții vor fi esecutați la plată, care e dreaptă și conformă cu legea patentelor, unde se dice că proporționalul se plătește asupra stabilimentelor și *magazinelor* unde eserecită comerțul, iar nu asupra biurourilor, de care nu se vorbește nimic în lege.

Cu privire la proporționalul de 20% asupra chiriei stabilimentelor cu băuturi spirtoase cazul e același. Legea licențelor este așa întocmită că se plătește acest proporțional de 20% asupra chiriei întregi, chiar dacă comerțul principal din acel stabiliment e cofetărie, cafenea sau birt. Când în acelaș local se eserecită câteși trele aceste întreprinderi și sunt și băuturi, se percepe licența întreagă, fiesă, clasificată după centrele de populațiune, și întreg proporționalul de 20% asupra valorii locative a stabilimentului, nepercepându-se nici un proporțional asupra celor-lalte feluri de comerț. Veđi legea din 1892, art. 1 și art. 2 din legea licențelor. — Prin urmare toate impunerile făcute la cafegii din piața Independenței, unde nu se mai găsește acum nici un debit de băuturi, sunt legale. Ceea ce s'a urmat până acum era toleranță nepermisă de lege.

E adevărat că Statul va păgubi din desființarea atâtor licențe în Constanța, dar impunerile sunt legale.

Aflăm cu plăcere că concetățeanul nostru d-l Farmacist Ion Berberianu, a terminat cartea D-sale «Examenul elevului farmacist» punând în vîndare și volumul al 2-lea al acestei cărți.

După cum se știe, cartea D-lui Berberianu a fost anul trecut premiata și medaliată de Societatea Farmaciștilor din țară; — de asemenea D-l D-r I. Felix a înaintat Academiei Române un raport favorabil acestei lucrări. Din parte ne aducem sincere felicitări autorului pentru reușita ce a avut dând la lumină o carte de mare folos învățământului farmaceutic de la noi.

Cunoscuta specialitate a D-lui

Ion Berberianu numită «Elixir de Sănătate» fiind dată spre analizare. Consiliul Sanitar Superior a aprobat-o și a admis-o ca să fie vîndută în țară de către Farmaciști.

Până acum încă nu s'a numit *prefect la Constanța*, nici se știe cine va fi numit. Sătul de cei ce vin cu geamantanul și pleacă după un an, fără nici o urmă, cerem ministerului actual numirea unui prefect local interesat la prosperitatea Dobrogei, legat de soarta ei, spre a împărtași cu cei ce rămân răspunderea de isprăvile ce s'ar fi făcut. Persoana ce se impune prin stăruințele și meritele sale, recunoscute de Dobrogea întreagă și de toți oamenii politici cari au vizitat Dobrogea, este d-l C. Pariano, mare proprietar și cultivator model în județul nostru. După 18 prefecti străini de județ credem că putem formula această unică pretențiune a numirei de funcționar local, a cărei justete e de mult recunoscută de însuși M. S. Regele, într'o audiență formală acordată unei delegațiuni oficiale a județului.

Dăm cea mai *formală desmințire* espunerei d-lui primar, de la punctul 6 al procesului-verbal al ședinței Consiliului Comunal de la 15 Septembrie publicat în Monitorul Oficial No. 21. *Tot petrișul și savura Belediei este adus de sub maulul caselor petiționarilor P. Grigorescu și I. Georgescu, și nici o căruță de la Tăbăcării.* Vom reveni.

În ziua de 1 Octombrie s'a celebrat la catedrala sf. Episcopi din Buzău căsătoria d-lui Gh. Zottu, Președintele Trib. Constanța, cu d-șora Sofia Alecsandrescu.

Urăm toate fericirile noilor căsătoriți.

Acostarea vapoarelor la Ostrov a devenit imposibilă din cauza potmolirilor. E absolut necesar, pentru înlesnirea traficului în partea locului, să se așeze un ponton la Oltina, nesupusă unei asemenea eventualități. Cereri pentru așezarea de pontoane la Boascic, plasa Hârșova, și Oltina, plasa Silistra

unde traficul de produse, pescării și lemne e foarte frequent și important, saū făcut multe de prefectură, Camera de Comerț și Regia pescăriilor, dar nu li s'a dat nici o ascultare de către serviciul fluvial român, deși aceste cereri sunt foarte justificate. Ar fi bine să se esamineze cazul, dându-se o soluțiune atâtor insistențe. Vom mai reveni.

Accident nenorocit. — Miercuri pe la oarele 10 dimineața, toată Constanța era într'o emoțiune adenc pătrunđătoare. **JOM TOV JERUSALMI** unul dintre cei mai vechi și fruntași comercianți ai Constanței, a fost tăiat de tren, în portul Constanței, unde se dusesse, avend de încărcat un vapor. — Prin ce mișcare, nu se știe, a căđut dintr'o dată cu fața în jos, sub vagoanele din mișcare, în manevră, care i-au tăiat mâinile și corpul în două. — Medicii spun că suferea de amețeli de cap, de neurastenie.

Căderea sa sub vagon nu poate fi de cât efectul unui nou acces, pe când privea rulara vagoanelor ca să treacă dincolo, mai ales că acuza o insomnie de câte-va zile mai înainte.

Plâns de ai sei, însoțit de toată negustorimea Constanței, cadavrul nefericitului soț, parinte și Șef al unei familii de vre-o 100 persoane, cari trăiau prin îngrijirile sale, a fost dus și îngropat, după amiazi la cimitirul izraelit din Constanța. Fie-i memoria eternă printre toți vechii Dobrogeni căți l-au cunoscut, ca unul dintre cei mai onești și filantropi cetățian.

ANUNCIU

La pepiniera din comuna Cavalcar, plasa Mangalia, județul Constanța, proprietatea D-lui I. M. Rimniceanu, se găsește de vîndare multe varietăți din cele mai rari de arbori fructiferi altoiți, cum perii, merii, cireși, vișini, caiși, etc.

Pe lângă acestea un număr foarte mare de nucii comuni și nucii americane.

Prețul cu care se vînd este de trei lei bucata pentru cei mai mari de trei ani, doi lei pentru cei mai mici.